

J. Pakuła, Prosto z wokandy - wyrok NSA z 23 I 2024 r. [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 11 marca 2024 r.
online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/prosto-z-wokandy---nsa-23-i-2024>,
dostęp: 17 maja 2024 r.

Prosto z wokandy – wyrok NSA z 23 I 2024 r.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. akt III OSK 3586/21, pochylił się nad zagadnieniem składu komisji stypendialnych oraz quorum. Czym innym jest bowiem liczba członków organów stypendialnych, a czym innym zdolność do orzekania. Problematyka prawidłowego składu oraz składu uprawnionego do wydawania decyzji jest na tyle istotne, że wady w tym zakresie mogą prowadzić do stwierdzenia nieważności decyzji.

Jacek Pakuła 11 marca 2024

W CBOSA opublikowano uzasadnienie do [wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 stycznia 2024 r., sygn. III OSK 3586/21](#), w przedmiocie odmowy przyznania stypendium rektora. Czytelnikom bloga nie trzeba przypominać, że warto znać aktualne orzecznictwo, a przede wszystkim wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach stypendialnych. Prezentowane orzeczenie zasługuje na uwagę z kilku powodów, to jednak przede wszystkim przykuwa uwagę ze względu na rozstrzygnięcie NSA, który to uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Ale po kolei.

Zacznijmy od stanu faktycznego. Student ubiegał się o stypendium rektora. Organy stypendialne odmawiając przyznania ww. świadczenia wskazały na przepis art. 93 PSWiN, tzw. 6 lat, tłumacząc, że osoba, która studiuje dłużej niż 6 lat nie może ubiegać się o stypendium. W skardze do WSA student zakwestionował taką wykładnię.

WSA w Krakowie orzekając w sprawie stwierdził, że zachodzą przesłanki przemawiające za stwierdzeniem nieważności zaskarżonej decyzji Odwoławczej Komisji Stypendialnej dla Studentów. Zgodnie bowiem z postanowieniami uczelnianego Regulaminu Świadczeń dla studentów, Odwoławcza Komisja Stypendialna dla Studentów składa się co najmniej z 7 osób, w tym co najmniej trzech pracowników delegowanych przez rektora oraz studentów uniwersytetu delegowanych przez właściwy organ samorządu studenckiego. Natomiast zaskarżona decyzja została podjęta przez OKS w składzie 6 osób, co w ocenie WSA oznacza, że z jawnym i rażącym naruszeniem przepisów. Sąd wskazał również, że w aktach administracyjnych brak jest dokumentów potwierdzających powołanie członków OKS oraz protokołu posiedzenia z dnia 10 stycznia 2020 r., na którym rozpoznano odwołanie od decyzji organu I instancji; a także dokumentów potwierdzających powołanie członków komisji stypendialnej I instancji, która podjęła decyzję w I instancji oraz protokołu z jej posiedzenia, co uniemożliwia kontrolę, czy skład tej komisji był prawidłowy.

Z oczywistych względów WSA nie oceniał zarzutów skargi odnoszących się do błędnej wykładni art. 93 PSWiN, bowiem stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji uniemożliwia merytoryczne ustosunkowanie się do zarzutów skargi.

Skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego wniosła uczelnia, kwestionując stanowisko przyjęte przez WSA, jakoby OKS działała w nieprawidłowym składzie.

Naczelny Sąd Administracyjny słusznie uznał, że skarga kasacyjna zawierała usprawiedliwione podstawy. Regulamin Świadczeń dla studentów, wydany na podstawie upoważnienia zawartego w art. 95 PSWiN, zawierał postanowienia odnoszące się zarówno do liczby członków OKS, jak i zdolności do orzekania. W tej konkretnej uczelni przyjęto bowiem, że OKS składa się co najmniej z siedmiu osób, w tym co najmniej trzech pracowników, a decyzje podejmowane są w obecności co najmniej połowy ich członków. Z akt sprawy, w tym dokumentów uwzględnionych na etapie postępowania przed NSA wynikało, że rektor powołał OKS w składzie liczącym siedem osób, zaś decyzja była wydana w składzie liczącym sześć osób. NSA podkreślił, że "uszedł bowiem uwadze WSA przepis § 26 ust. 12 regulaminu, według którego komisje podejmują decyzje w obecności co najmniej połowy ich członków, a tym

samym OKS w składzie sześćosobowym mogła procedować, rozpoznając odwołania od decyzji organów I instancji.

Prezentowany wyrok NSA, jak i wcześniejsze orzeczenie WSA oraz działania organów stypendialnych pozwalają na sformułowanie kilku uwag.

Po pierwsze, co dalej? Sprawa wraca do WSA, który będzie musiał zmierzyć się z zarzutem błędem wykładni art. 93 PSWiN, w stanie prawnym odnoszącym się do tzw. 6 lat. Wiadomo, że ten przepis musi być wykładany w ten sposób, że chodzi o 6 lat objęcia pomocą, a nie tylko o 6 lat studiowania.

Po drugie, akta sprawy muszą być uporządkowane. Dotyczy to również przesyłania skargi oraz akt do WSA. Odpowiedź na skargę, ale i decyzja organu odwoławczego, wreszcie obecność profesjonalnego pełnomocnika podczas posiedzenia Sądu to elementy, które pozwalają ograniczyć ryzyko pomyłki przez Sąd.

Po trzecie, nie jest rzeczą częstą, ale możliwą, że i WSA myli się. Tak było w tej sprawie. Na tym polega kontrola. Działa to w ten sposób, że decyzja I instancji może być poddana kontroli w ramach odwołania. Zdarza się, że przedstawiciele I instancji dosłownie złoszczą się, gdy OKS uchyla ich decyzję. Trzeba jednak pamiętać, że rozstrzygnięcie OKS podlega kontroli sądu administracyjnego; sprawa wychodzi na zewnątrz. Błędy I instancji, pominięte przez OKS obciążają ten OKS, co prowadzić może do wyeliminowania przez WSA zaskarżonej decyzji z obrotu prawnej, często wraz z decyzją I instancji.

Po czwarte, regulamin to akt prawny, który powinien szczegółowo określać procedurę, ale również ustroj organów przyznających pomoc materialną. Odnosząc się do organów kolegialnych, warto zadbać o prawidłowe określenie właściwości miejscowej (komisja I instancji obejmująca wszystkie wydziały; komisje przypisane dla kilku wydziałów, wreszcie komisje wydziałowe), rzeczowej (komisja obejmująca swoim zakresem wszystkie świadczenia, albo komisja przyznająca tylko stypendium rektora). Równie ważne jest określenie składu organów - nie musi to być konkretna liczba osób, ale np. od 3 do 7, co oznacza, że rektor powołując komisję musi przestrzegać określonego w tej sposób składu liczbowego. Czym innym jest jednak powołanie składu i jego liczebność (tutaj ustawa PSWiN wyraźnie stanowi, że większość powołanego organu stanowią studenci), a czym innym zdolność do orzekania (quorum).

Po piąte, właśnie nad ww. quorum warto pochylić się, bo jest to jedno z tych zagadnień, które generuje pewne trudności. Są dwa modele: 1) organy kolegialne wydają decyzje tylko i wyłącznie w obecności wszystkich członków; 2) organy kolegialne wydają decyzje w obecności określonej liczby osób. W praktyce lepsze jest to drugie rozwiązanie, bo znacznie ogranicza paraliż pracy komisji w przypadku np. choroby jednego z członków. Określenie quorum powinno znaleźć się w regulaminie świadczeń dla studentów. Prawidłowa formuła opiera się na założeniu, że organ kolegialny działa w obecności większości, ewentualnie połowy regulaminowego składu. Jeśli w regulaminie nie ma przepisów o quorum to należy szukać odpowiedzi w przepisach uczelnianych - niekiedy zasady pracy, w tym również podejmowania np. uchwał, unormowane są w statucie, regulaminie organizacyjnych, przepisach wyborczych itd. Brak zasady ogólnej, odnoszącej się do tego, że organy podejmują decyzje w obecności co najmniej połowy składu może prowadzić do wniosku, że dla podjęcia decyzji niezbędna jest obecność wszystkich członków. Dlatego warto przejrzeć regulaminy świadczeń dla studentów i uporządkować regulacje odnoszące się do quorum.

I na koniec - niektórzy chcieliby wiedzieć, czy student otrzyma stypendium rektora. Wszakże to błędy organów uczelnianych (błędna wykładnia art. 93 PSWiN) sprawiły, że wydano decyzję odmowną. W tej sprawie organy uczelniane muszą zmierzyć się z dwoma zagadnieniami:

1. czy student faktycznie miał tyle punktów, że to stypendium powinien otrzymać?

2. czy student przestał być studentem? To problem, który coraz częściej pojawia się na wokandzie i zyskuje na znaczeniu. Jeśli jednak skarżący zachował swoją ciągłość prawną sporu, tzn. zaskarżył decyzję negatywną, następnie wniósł skargę do WSA, a w oczekiwaniu na wyrok np. ukończył studia, to nie oznacza to, że jego sprawa stypendialna powinna być umorzona. Liczy się bowiem stan, gdy ubiegał się o stypendium. Jest jednak drugie stanowisko, które wskazuje, że należy takie postępowanie umorzyć, bo nie ma już studenta. Oznacza to jednak, że otwieramy rozdział pt. Odpowiedzialność odszkodowawcza organów stypendialnych... Ale o tym wkrótce.

Aktualna oferta szkoleń online dostępna jest na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki - w zakładce Webinary](#). W dniach 19-21 i 26 marca br. odbędzie się kurs online pt. [Postępowanie w przedmiocie przyznania pomocy materialnej dla](#)

studentów i doktorantów, natomiast w dniu 25 marca br. webinar pt. [Pomoc materialna dla studentów - aktualne problemy i najnowsze orzecznictwo](#).

XI Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów odbędzie się w Toruniu w dniach 27-29 maja 2024 r. Rejestracja jest już otwarta. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki](#) - w zakładce Konferencje.